

Non-paper ^{(10)(2a)} respons digitalisering in herstelstrategie

Inleiding

De crisis biedt kansen voor verdere **digitalisering** en **nieuwe technologische ontwikkelingen** en **digitalisering biedt kansen voor herstel uit de crisis, bv in de vormgeving vd 1,5 meter samenleving**. De meerwaarde van digitalisering is zeer duidelijk geworden in deze crisistijd. Ondanks de grote economische gevolgen kunnen ook veel activiteiten doorgang vinden. Er wordt massaal op afstand gewerkt en er bestaat een enorme vlucht in het gebruik van toepassingen in o.a. e-health, e-learning en e-commerce. Het toont ook de kwetsbaarheden van digitalisering waaronder de noodzaak van goede digitale vaardigheden en privacy-voorwaarden inzake datadelen om gebruik te kunnen maken van de digitale voorzieningen (zoals contact tracing apps). Dit benadrukt ook de grote afhankelijkheid van grote tech platforms. Maar ook ^{(10)(2a)} tech start- en scale-ups blijken momenteel onmisbaar in de digitale omgeving. De extra activiteit op de netwerken vraagt om een goede infrastructuur en maakt de kloof tussen ^{(10)(2a)} in de ^{(10)(2a)} eveneens zichtbaar, dit zal mogelijk leiden tot extra aandacht vanuit de ^{(10)(2a)} en ^{(10)(2a)} voor financiering van digitale infrastructures. Hierbij komen ook veiligheidsvraagstukken aan het licht: voor zowel fysieke infrastructuur als de opkomst van (nieuwe vormen van) cybercriminaliteit.

Doel van het paper:

Oproep en input voor ^{(10)(2a)} ten behoeve van recovery plan en werkprogramma ^{(10)(2a)} inzake plannen digitaal?

Algemene boodschap:

- **Qua beleid:** De ^{(10)(2a)} moet **vasthouden aan de prioriteiten uit de digitale strategie van februari**. Investerings voor herstel dienen gericht te zijn op modernisering en om de noodzakelijke transities, de ^{(10)(2a)} en ^{(10)(2a)} vorm te geven.
- **Qua herstel:** In het herstelplan lijkt de ^{(10)(2a)} met de financiële middelen voor digitalisering in te zetten op **cohesie en convergentie**. Nederland wil waarborgen dat dit niet ten koste gaat van inzet op **innovatie en sleuteltechnologieën zoals AI en Quantum**.
- Het is hierbij belangrijk dat private investeerders geprikkeld moeten blijven door **een goed investeringsklimaat**.

Innovatie en technologische soevereiniteit

- Er moet worden ingezet op modernisering, waarbij focus op innovatie en excellentie moet liggen voor digitaal beleid.
- Verken de mogelijkheden tot het beter benutten van ^{(10)(2a)} fondsen in het kader van digitalisering. Onder meer investeringen- op basis van excellentie- vanuit ^{(10)(2a)} (inclusief ^{(10)(2a)} het ^{(10)(2a)} waarbij synergie tussen Klimaat/Energie, transport en digitaal te behalen is, maar ook kansen voor digitalisering uit de grotere ^{(10)(2a)} fondsen zoals digitalisering binnen de landbouw (gelden) en digitalisering in de structuur- en Defensie fondsen. Het gebruik van fondsen kan kansen bieden voor AI, data, quantum en HPC en hiermee ongewenste technologische afhankelijkheden voorkomen.
- Nederland roept op in te zetten op investeringen in digitalisering om gezamenlijk bij te dragen aan het versterken van ^{(10)(2a)} concurrentievermogen om de technologische soevereiniteit te versterken, waarbij waarden en regels van de ^{(10)(2a)} democratische en duurzame maatschappij geborgd blijven. Daar waar de publieke belangen (zoals veiligheid, bescherming van persoonsgegevens en privacy, (keuze)vrijheid maar ook verdienvermogen) in het geding komen door ongewenste afhankelijkheden op technologie uit derde landen zal de ^{(10)(2a)} moeten kiezen voor het verminderen van deze strategische afhankelijkheden. Voor Nederland is daarbij de balans tussen een open economie en het beschermen van economische belangen en maatschappelijke waarden. Welke sectoren/technologieën moeten we extra in investeringen vanuit ^{(10)(2a)} om dit te faciliteren?
- Breng in kaart op welke terreinen we (meer) ^{(10)(2a)} oplossingen willen en hoe we dat kunnen bereiken

Artificial Intelligence

- Moeten blijven inzetten op intensivering van de samenwerking op AI en publiek private samenwerking zou moeten leiden tot versterkte ^{(10)(2a)} netwerken.

- Om een ecosysteem van excellentie te creëren, moet de nadruk liggen op het toepassen van een "lerende aanpak". De ontwikkeling van AI in de (10)(2a) kan door middel van onderzoek, experimenten en pilots binnen de kaders van de bestaande wet en regelgeving in kaart worden gebracht om na te gaan of en waar problemen ontstaan bij de ontwikkeling en acceptatie van AI.

Gebruik van data en privacy:

- Voor Nederland is het van belang dat – in het kader van de voorgestelde (10)(2a) digitale maatregelen als onderdeel van de exit strategie (apps en telecomgegevens) – vermeden wordt dat er wordt ingeboet op privacy en de bescherming van persoonsgegevens tijdens de COVID-19 uitbraak ook in het kader van precedentwerking.
- In kader van recovery en digitale agenda versnelde inzet op (industriële) datadelen, primair op vrijwillige basis.
- Schaal bestaande datadeelinitiatieven en de daaronder vallende samenwerkingsverbanden versneld op, tot minstens landelijke of (10)(2a) schaal om het nut van data voor economie en samenleving beter te benutten;
- Besteed meer aandacht aan heldere communicatie, transparantie en het betrekken van externe stakeholders, met name ook de wetenschap, rondom disruptieve technologie en het gebruik van data, zoals is gedaan bij de ontwikkeling van de corona app;
- Verder stimuleren van privacy by design;
- Vermijd dat er wordt ingeboet op privacy en de bescherming van persoonsgegevens als gevolg van de voorgestelde (10)(2a) digitale maatregelen in de exit strategie (apps en telecomgegevens), ook in het kader van precedentwerking.
- Versterkte samenwerking rond gezondheidsdata gerelateerd aan COVID-19 in (10)(2a) verband kan heel zinvol zijn. Echter over het versneld ontwikkelen van een *Health Data Space* complex en over het concept dataruimtes bestaat nog veel onduidelijkheid. Belang om samenhang met andere dataruimtes te kunnen borgen vanuit oogpunt van interoperabiliteit.

Cybersecurity:

- De overgang naar 5G mobiele communicatie heeft de gevoeligheid van nieuwe technologische ontwikkelingen voor kwetsbaarheden aangetoond; dit komt niet alleen voort uit technologische innovaties maar ook uit markteconomische en geopolitieke ontwikkelingen. Om deze risico's bij toekomstige innovaties te minimaliseren dient structureel aandacht te zijn voor de te stellen veiligheidseisen voor onder meer digitale infrastructuur vanuit minimaal nationaal, maatschappelijk en economisch belang. (10)(2a) samenwerking is hier cruciaal.
- Blijft van belang om te investeren in kennis en innovatie voor cybersecurity.
- Oproep voor betere veiligheid van digitale hard- en software en verplichten van minimumeisen voor Internet of Things devices. Het verhogen van deze veiligheid krijgt pas aandacht heel laat de supply chain van hard- en software componenten, eisen voor security moeten veel eerder in het (ontwikkel)proces van toepassing worden.

Platforms:

- **Inzet DSA:** Bestaande regels voor platforms moeten zo worden aangepast dat ze ondernemingen die hun verantwoordelijkheid willen nemen belonen in plaats van bestraffen, waarbij zij zich uiteraard te houden hebben aan (10)(2a) regelgeving en zij daarbij de vrijheid van meningsuiting respecteren.
- **Inzet mededingingstool voor platforms:** Roept op vast te houden aan beoogd traject van herziening van (10)(2a) mededingingsregels en op Europees niveau een toezichthouder om ex ante in te kunnen grijpen bij platforms waar gebruikers nauwelijks omheen kunnen en die dus een poortwachterspositie hebben. Dit is vanwege de steeds invloedrijkere positie van grote platforms alleen maar belangrijker geworden.
- **Desinformatie: PM BZK**

Vaardigheden en digitale inclusie

- Herstel werkgelegenheid niet zo zeer richten op reconstructie van de pre-corona arbeidsmarkt, maar op de nieuwe situatie die is ontstaan. Inzet daartoe van bestaande beleidsinitiatieven op omscholing/herscholing.

- **PM BZK**

Connectiviteit

- Nederland vindt dat de uitrol van vaste en mobiele netwerken zoveel mogelijk markt gedreven moet zijn.

Standaarden:

- Commerciële spelers en statelijke actoren zijn sinds de corona crisis actiever in het beïnvloeden van internationale standaarden rondom internet governance. Daarom roept NL op (10)(2a) actiever op te treden in discussies over het zetten van internationale standaarden door internationale organisaties als (10)(2a)
- Nederland kijkt uit naar de aangekondigde standaardisatie strategie van de (10)(2a)

Duurzaamheid:

- COVID-19 laat zien dat er kansen zijn om met hulp van digitalisering een verduurzamingslag te maken.
- Herstel en modernisering van de economie moet met name plaatsvinden door versterking van het concurrentievermogen door investeringen in de groene- en digitale transitie.
- Verwijzing naar de aparte two-pager over inzet 'green recovery'.